

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

серпень 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

другий (магістерський)

10. Природничі науки

106 Географія

Географія;

Картографія, геоінформаційні системи і

дистанційне зондування Землі

спеціалізація
вид дисципліни
факультет

обов'язкова

геології, географії, рекреації і туризму

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
«30» серпня 2022 року, протокол № 9

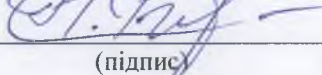
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Прасул Ю.І., к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії та картографії
Пересадько В. А., д. геогр. н., професор кафедри фізичної географії та картографії;

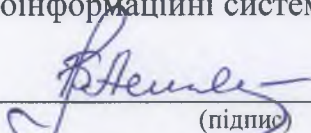
Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «23» червня 2022 року № 10

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

_____ (Юлія ПРАСУЛ)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Географія»
_____ (Наталія БУБИР)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Картографія, геоінформаційні системи і дистанційне зондування Землі»

_____ (Анатолій БАЙНАЗАРОВ)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «29» серпня 2022 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

_____ Олександр ЖЕМЕРОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма науково-дослідницької практики складена відповідно до освітньо-професійних програм «Географія», «Картографія, геоінформаційні системи і дистанційне зондування Землі» підготовки магістра спеціальності 106. Географія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти та Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол Вченої ради університету № 7 від 11.04.2022, наказ ректора № 0213-1/136 від 22.04.2022 р.).

Науково-дослідницька практика сприяє закріпленню та поглибленню теоретичних знань студентів, отриманих під час навчання в бакалавріаті, формує вміння визначати завдання, аналізувати отримані результати і робити висновки, забезпечує розвиток навичок самостійної науково-дослідницької роботи.

1. Опис науково-дослідницької практики

1.1. Метою науково-дослідницької практики є:

формування професійних компетентностей освітньо-професійної програми магістра через: знання основних положень методології наукового дослідження та вміння їх застосувати на практиці; вміння застосовувати сучасні методи збирання, обробки та аналізу наукової інформації; вміння узагальнювати отримані результати у вигляді звітів, тез доповідей чи статей.

1.2. Основними завданнями вивчення є

отримання досвіду у дослідженні актуальної наукової проблеми, підбір необхідних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи магістра, поглиблення фахових навичок, формування і розвиток фахових компетентностей магістра, отримання досвіду самостійної наукової та професійної діяльності; залучення студентів до соціального середовища кафедри з метою формування соціально-особистісних компетентностей, до роботи наукових лабораторій кафедри, до виконання діючих науково-дослідних та госпдоговірних тем, до пошуку та оформлення запитів на гранти; збір статистичних та інших (польових, картографічних тощо) даних; робота з електронними базами даних вітчизняних та закордонних бібліотечних фондів; формування навичок усних публічних виступів через участь у конференціях, захист результатів практики; участь у наукових заходах, що проводяться на кафедрі, до якої прикріплений магістрант.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150 годин.

1.5. Характеристика науково-дослідницької практики:

Обов'язкова. Семестр: 1. Вид контролю: іспит.

1.6. Заплановані результати практики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Географія» студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Сформовані компетентності: Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 03); Здатність до ділових і наукових комунікацій у професійній сфері державною

мовою, знання етики ділового спілкування, навички роботи в команді (ЗК 05); Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, ухвалювати рішення та відповідати за них, визначати морально-етичні аспекти досліджень та необхідності інтелектуальної чесності (ЗК 07); Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, бути сучасно освіченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя (ЗК 08); Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (СК03); Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців (СК08); Володіння основами дослідницької діяльності, здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, дослідницькі навички (СК14).

Програмні результати навчання: Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації (ПР 01); Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді (ПР 02); Володіти сучасними методами, формами організації та засобами науково-дослідницької діяльності, прийомами наукового аналізу географічних процесів, використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фундаментальних дисциплін при виконанні робіт, вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень (ПР 05); Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень (ПР 14); Використовувати картографічні твори у географічних дослідженнях, застосовувати різні прийоми картографічного методу дослідження (ПР 17); Збирати, обробляти, аналізувати, критично оцінювати, систематизувати наукову, науково-популярну та технічну інформацію з різних джерел, дані польових досліджень, відповідні картографічні, літературні та статистичні джерела під час проведення географічних досліджень, обґрунтовувати доцільність їх використання, надавати критичну оцінку своїх висновків, співставляти отримані результати з існуючими знаннями, викладати це у формі тексту, доповіді, презентації, володіти основами професійної культури при підготовці та редагуванні текстів з географії (ПР 18); Здатність самостійно організовувати процес навчання упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності спеціальні компетентності, що здобуті під час навчання (ПР 20).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Картографія, геоінформаційні технології і дистанційне зондування Землі» студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Сформовані компетентності: Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 01); Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 02); Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 03); Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 04); Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для

розв'язання конкретних науковоприкладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (СК03); Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців (СК08); Здатність застосовувати знання з картографії, уміння роботи зі статистичними базами даних, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації та її графічної візуалізації у географічних дослідженнях (СК10).

Програмні результати навчання: Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень (ПР 05); Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (ПР 06); Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування (ПР 10); Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень (ПР 12); Знати сучасні тенденції світового ринку ГІС-технологій, на основі яких обирати найбільш ефективні можливості веб-сервісів, апаратних засобів та програмного забезпечення в області ГІС (ПР 16).

2. Зміст та організація проведення науково-дослідницької практики

Розділ 1. Організаційний етап.

Тема 1. Вступ до наукової діяльності. Ознайомлення з програмою практики, структурою звіту, висунутими до студента вимогами. Опанування знань з таких питань: Організація та проведення наукових досліджень (вибір об'єкту та предмету дослідження, вибір методики, організація роботи, формування списку використаних джерел інформації, оформлення наукових робіт), Методи географічних досліджень, Можливості інтеграції у міжнародну наукову спільноту (наукометричні бази, пошук грантів).

Тема 2. Організація наукових досліджень. Вибір тематики дослідження, визначення актуальності і проблеми. Узгодження з керівником. Обґрунтування мети, задач, об'єкту та предмету досліджень. Вибір методів дослідження.

Розділ 2. Виконання індивідуальних завдань.

Тема 1. Виконання індивідуального завдання керівника. Робота з першоджерелами, авторефератами, монографіями, дисертаційними роботами. Огляд друкованих та електронних джерел інформації за визначеною проблемою, укладання бібліографічного списку. Теоретичний аналіз літературних та картографічних джерел. Вивчення історії, досвіду в Україні та світі. Відбір необхідної бази даних. Розробка карт. Консультації з науковим керівником, за необхідності з іншими викладачами та профільними спеціалістами.

Тема 2. Оприлюднення результатів дослідження. Пошук актуальних конференцій з обраної тематики, грантових пропозицій, конкурсів науково-дослідницьких робіт. Написання відповідної роботи (фахової статті, тез з

доповіддю на конференції, запиту на отримання гранту, роботи на конкурс та її представлення). Оформлення відповідних матеріалів. Оприлюднення результатів, їх публікація.

Тема 3. Написання і оформлення звіту. Оформлення матеріалів дослідження. Розробка моделей, рисунків, таблиць. Компонування звіту. Захист результатів практики.

3. Вимоги до баз науково-дослідницької практики

Базою проведення науково-дослідницької практики є кафедра фізичної географії та картографії факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. За додатковими угодами можливо за згодою студента та викладача проведення науково-дослідницької практики у іншому закладі, де є вільний доступ до потужної наукової бібліотеки, бази наукометричних журналів, бази вихідної інформації для подальшої науково-дослідницької роботи.

4. Індивідуальні завдання з практики

Всі роботи виконуються студентами індивідуально. Обов'язковим завданням є написання огляду літературних джерел та підготовка до друку матеріалів дослідження (фахової статті, тез доповідей, запиту на грант тощо) за індивідуальною тематикою, узгодженою з викладачем.

5. Вимоги до звіту про науково-дослідницьку практику

Звіт про науково-дослідницьку практику має містити такі елементи: титульний аркуш, зміст, вступ, опрацювання поняттєво-методологічного апарату дослідження, фахова стаття або тези доповіді, висновки, список використаних джерел інформації. Усі матеріали мають бути оцінені і підписані керівником практики від кафедри фізичної географії та картографії. Загальний обсяг – 30 сторінок, список джерел інформації – не менше 25.

6. Підбиття підсумків науково-дослідницької практики

Захист результатів науково-дослідницької практики проходить у вигляді оприлюдненого захисту отриманих результатів.

7. Критерії оцінювання результатів науково-дослідницької практики

Опрацювання теоретико-методологічного апарату дослідження – 40 балів (повнота, обґрунтованість, підбір методів дослідження, що відповідають тематиці, аналіз поняттєвого апарату дослідження, обґрунтування актуальності і проблематики роботи, глибина проробки літературних джерел, робота з картографічними, статистичними, архівними матеріалами тощо);

Підготовка фахової статті або тез доповіді – 20 балів (відповідність правилам структури і оформлення, подання до друку тез доповіді);

Захист звіту – 40 балів (обґрунтованість, переконливість захисту, впевненість і правильність відповіді на питання, якість оформлених матеріалів, дотримання строків здачі тощо).

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Передбачені методи контролю: теоретичний захист отриманих результатів, підсумковий контроль отриманих знань і умінь, участь в дискусіях.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2								
T1	T2	T1	T2	T3						
5	10	15	20	10	-	-	60	40	100	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

За консультацією з керівником практики від кафедри фізичної географії та картографії.